Lietas Nr. A420135516
Lietas arhīva Nr. A42-01355-16/23

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2016.gada 13.jūnijā

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnese Rudīte Migla,

piedaloties pieteicējam /pers. A/, viņa pilnvarotajai pārstāvei zvērinātai advokātei Ketijai Tolai un atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras pārstāvei /pers. F/,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc /pers. A/ pieteikuma par pienākuma uzlikšanu Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai izdot labvēlīgu administratīvo aktu, ar kuru /pers. A/ tiktu piešķirta vecuma pensija ar atvieglotiem noteikumiem kā personai, kura aprūpējusi piecus un vairāk bērnus.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējs /pers. A/vērsās Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrā (turpmāk – VSAA vai atbildētāja) ar iesniegumu par vecuma pensijas ar atvieglotiem noteikumiem piešķiršanu kā personai, kura aprūpējusi piecus un vairāk bērnus. Pieteicējs norādīja, ka viņa aprūpē bija viņa paša četri bērni un, sākot no 2004.gada 16.oktobra pēc laulībām ar /pers. D/, arī laulātās meita /pers. E/.

Ar VSAA Ventspils reģionālās nodaļas 2015.gada 22.oktobra lēmumu Nr.15/2216648 (turpmāk – sākotnējais lēmums) pieteicējam atteikts piešķirt vecuma pensiju ar atvieglotiem noteikumiem.

Nepiekrītot sākotnējam lēmumam, pieteicējs to apstrīdēja.

Ar VSAA direktores 2015.gada 10.decembra lēmumu Nr.15/2589593 (turpmāk arī – Lēmums) sākotnējais lēmums atstāts negrozīts. VSAA norādīja, ka pieteicējs nav vecāks vai aizbildnis /pers. E/. Līdz ar to pieteicējs nav veicis piecu bērnu aprūpi.

[2] Nepiekrītot Lēmumam, pieteicējs vērsās Administratīvajā rajona tiesā, norādot turpmāk minētos argumentus.

[2.1] Pieteicējam ir atbilstošs kopējais apdrošināšanas stāžs un vecums, lai varētu saņemt vecuma pensiju ar atvieglotiem noteikumiem, pamatojoties uz likuma „Par valsts pensijām" 11.panta ceturto daļu. Pieteicējs ir tēvs četriem bērniem un no 2004.gada 16.oktobra pēc laulībām ar /pers. D/ ir aprūpējis arī laulātās meitu /pers. E/. Minēto pierāda pieteicēja konta izraksti, un to var apliecināt arī liecinieki.

[2.2] Likumā konkrēti nav noteikts, ka šķirtā vecāka jaunais laulātais, kurš dzīvo kopā ar bērnu, īsteno bērna aprūpi. Tāpēc nepieciešams šo juridisko faktu konstatēt, ņemot vērā konkrētās lietas apstākļus. Situācijā, kad bērna vecāks, pie kura paliek dzīvot bērns, apprecas, otrs laulātais veic šī bērna aprūpi bez īpaša statusa piešķiršanas. Lai konstatētu faktu, ka šis laulātais ir veicis bērna aprūpi, nav nepieciešams konstatēt to, ka bērna otram vecākam būtu atņemtas aizgādības vai aprūpes tiesības, jo Civillikums jau nosaka, ka faktiski šis laulātais bērna aprūpi neveic. Tāpat nav nepieciešams konstatēt, ka šķirtā vecāka jaunajam laulātajam būtu piešķirtas aprūpes vai aizgādnības tiesības pār bērnu. Situācijās, kad šķirtais vecāks, kas nedzīvo kopā ar bērnu, labticīgi maksā uzturlīdzekļus, kā arī šķirtais vecāks, kas dzīvo kopā ar bērnu, veic aprūpi, nav pamata ierosināt un lemt par aizgādnības vai aprūpes tiesību atņemšanu kādam no vecākiem un piešķiršanu jaunajam laulātajam. Tajā pašā laikā ir pilnīgi loģiski un saprotami, ka jaunais laulātais veic visas likumā noteiktās funkcijas, kas ietver bērna aprūpi attiecībā uz bērnu, kas dzīvo ģimenē. Pieteicējs atsaucas uz Civillikuma 177. un 178.pantu.

[2.3] No 2004.gada 16.oktobra pieteicējs rūpējas par sievas /pers. D/ nepilngadīgo meitu /pers. E/, kura pēc vecāku šķiršanās dzīvo pie pieteicēja un /pers. D/. Ar tēvu /pers. F/ /pers. E/tiekas no vienas līdz trim reizēm mēnesī, tēvs maksā uzturlīdzekļus 60 LVL mēnesī no 2004.gada oktobra līdz 2010.gada janvārim, no 2010.gada janvāra - 120 LVL mēnesī jeb 170,75 EUR mēnesī. Ikdienā /pers. E/aprūpi, t.sk., uzturēšanu un audzināšanu īsteno pieteicējs. Kopš /pers. E/trīs gadu vecuma pieteicējam ar bērna māti /pers. D/ ir ģimene, kopdzīve un kopīga saimniecība, abi īsteno vecāku pienākumus un tiesības, t.i., pieteicējs piedalās bērna nodrošināšanā ar ēdienu, apģērbu, mājokli, veselības aprūpi, izglītošanu un audzināšanu. Pieteicējs apmaksāja /pers. E/ nodarbības un nodrošināja /pers. E/ nokļūšanu pirmskolas bērnu attīstības skoliņā /Nosaukums A/, dziedāšanas nodarbības SIA /Nosaukums B/ vokālajā studijā „Knīpas un knauķi" un sporta deju nodarbības studijā /Nosaukums C/. Pieteicējs pavadīja un sagaidīja /pers. E/ no pirmskolas bērnu iestādes /Nosaukums D/ un vēlāk no sākumskolas, kā arī maksāja par bērna ēdināšanu bērnu dārzā un arī pats gatavoja ēdienu. Ģimene kopā ceļoja, apmeklēja teātrus, koncertus, kino, mācīja bērnam sabiedriskajai dzīvei nepieciešamās iemaņas un darba prasmes.

[2.4] Likuma „Par valsts pensijām" 11.panta ceturtā daļa noteic, ka tiesības uz vecuma pensiju piecus gadus pirms šā panta pirmajā daļā noteiktā vecuma sasniegšanas, ja apdrošināšanas stāžs nav mazāks par 25 gadiem, ir bērna vecākam vai aizbildnim, kurš laika periodā, līdz bērns sasniedzis 18 gadu vecumu, ne mazāk kā astoņus gadus ir aprūpējis piecus vai vairāk bērnus vai bērnu, kurš normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā vismaz astoņus gadus ir bijis atzīts par bērnu ar invaliditāti. Šādu tiesību nav personai, kurai atņemtas aprūpes vai aizgādības tiesības vai kura atcelta no aizbildņa pienākumu pildīšanas nekārtīgas šo pienākumu izpildīšanas dēļ. Gramatiski tulkojot minēto tiesību normu, var secināt, ka netiek pieprasīts, lai persona būtu visu piecu bērnu vecāks vai aizbildnis, bet gan, lai persona būtu aprūpējusi piecus bērnus. Norma paredz, ka personai jābūt viena bērna vecākam vai aizbildnim un ne mazāk kā astoņus gadus jāaprūpē pieci vai vairāki bērni. Ja būtu bijusi vēlme normas tekstā noteikt, ka tiesības pretendēt uz vecuma pensiju ir tikai piecu bērnu vecākam vai aizbildnim, tad vārds „aprūpējis" būtu lieks, jo pietiktu ar kvalificējošu pazīmi „vecāks vai aizbildnis". Tomēr norma norāda – bērna (viena) vecāks vai aizbildnis ir aprūpējis vairāk kā piecus bērnus.

[2.5] Likuma „Par valsts pensijām" 11.panta ceturtā daļa ir grozīta ar 2012.gada 14.jūnija likuma grozījumiem. Grozījumu anotācijas 4.11.apakšpunktā norādīts, ka juridiskās skaidrības nodrošināšanai likumprojekts paredz precizēt likuma 11.panta ceturto daļu, precīzāk nosakot peronu

loku, kurām ir tiesības pieprasīt vecuma pensiju no agrāka vecuma (t.i., bērna vecākiem vai aizbildnim), kā arī nosakot minimālo bērnu aprūpes laiku, proti, iepriekš minētajai personai vismaz 8 gadus līdz bērna 18 gadu vecuma sasniegšanai ir jābūt aprūpējušai 5 vai vairāk bērnus vai bērnu, kurš normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā šajā laikā vismaz 8 gadus ir bijis atzīts par bērnu ar invaliditāti). Ar bērna (bērnu) aprūpēšanu šā likuma izpratnē saprotot, ka bērnu aprūpējuši vecāki vai aizbildnis, nevis bērns ievietots bērnu aprūpes iestādē un atrodas pilnā valsts apgādībā. No iepriekš minētā izriet, ka likumdevējs ir vēlējies izvairīties no situācijām, kad paši vecāki neveic bērna aprūpi, jo aprūpes tiesības tiem ir atņemtas, un bērns, piemēram, atrodas pilnā valsts apgādībā, bet šādi vecāki varētu pretendēt uz priekšlaicīgu pensiju. No normas vēsturiskās attīstības redzams, ka sākotnēji tiesības saņemt priekšlaicīgu pensiju bija piešķirtas tikai mātēm, vēlāk tiesības tika attiecinātas uz personām, kas aprūpējušas bērnus. Var secināt, ka normas jēga ir bijusi piešķirt tiesības personām, kas faktiski veikušas bērnu aprūpi, nevis piesaistīt šīs tiesības kādam noteiktam statusam.

[2.6] Veicot likuma „Par valsts pensijām" 11.panta ceturtās daļas sistēmisku iztulkošanu ar Civillikuma 177.,178. un 224.pantu, Bērnu tiesību aizsardzības likuma 10., 26. un 29.pantu, pieteicējs secina, ka šķirtā vecāka laulātais, kurš dzīvo kopā ar bērnu un veic bērna aprūpi, ir pielīdzināms vecākam un tam nav nepieciešams speciāls institūcijas lēmums par aizgādnības vai aprūpes tiesību piešķiršanu. Pieteicējs atsaucas uz Augstākās tiesas 2013.gada 7.maija spriedumu lietā Nr. SKA-307/201, Satversmes tiesas 2006.gada 2.novembra sprieduma lietā Nr.2006-07- 01 13.1.punktu un sociāli atbildīgas valsts principu. Tiesību normas tulkojumam, no kura izriet, ka šķirtā vecāka laulātais, kurš veic bērna aprūpi (jo otrs vecāks, kas nedzīvo ar bērnu, to neveic saskaņā ar Civillikuma 178.pantu) ir pielīdzināms vecākam, jādod priekšroka arī saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 17.panta ceturto daļu, jo ar to iespējams sasniegt lietderīgāko un taisnīgāko rezultātu - piemērot valsts noteiktu atbalsta pasākumu – priekšlaicīgas pensijas saņemšanu gadījumā, kad veikts būtisks ieguldījums sabiedrības labā – piecu bērnu faktiska aprūpe vairāk kā 8 gadus.

[2.7] VSAA nav ievērojusi prasības, kādas noteiktas administratīvajam aktam Administratīvā procesa likumā. Sākotnējais lēmums nesatur administratīvā procesa dalībnieku viedokli un argumentus, lai gan tādi tika izteikti, nesatur faktu konstatējumu, nepareizi atspoguļo faktu par to, ka pieteicējs nav vecāks vai aizbildnis kādam no pieteikumā minētajiem bērniem, kas ir nepareizi, jo viņš ir vecāks četriem no pieteikumā minētajiem bērniem. Ar Lēmumu atstāts spēkā sākotnējais lēmums, kurš ir neatbilstošs likuma prasībām gan pēc formas, gan pēc satura. Lēmums tādējādi nav pamatots. VSAA nav tiesīgs atstāt spēkā administratīvo aktu, kurā ir nepareizi konstatēti fakti un attiecīgi pieņemts nepareizs lēmums. Lēmumā, kurā ir ietvertas likumā norādītās sastāvdaļas, lieta ir izskatīta pēc būtības un atteikums piešķirt pensiju pieņemts, tikai balstoties uz to, pieteicējs nav vecāks /pers. E/. VSAA nav lēmumā norādījusi administratīvā akta pamatojumu, ietverot lietderības apsvērumus.

[2.8] VSAA nav ievērojusi privāttiesību ievērošanas principu, tiesību normu saprātīgas piemērošanas principu un tiesiskās paļāvības principu. VSAA, ņemot vērā, ka ar dokumentiem un lietas apstākļiem ir pierādīts, ka pieteicējs veicis /pers. E/ aprūpi, nav veicinājusi to, ka pieteicēja tiesības uz priekšlaicīgu pensiju, ko nodrošina likums, tiktu ievērotas. VSAA nav pareizi izmantojusi likuma normas interpretācijas pamatmetodes un līdz ar to nav sasniegts taisnīgākais rezultāts. Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 10.pantu privātpersona var paļauties, ka iestādes rīcība ir tiesiska un konsekventa. Konkrētajā gadījumā VSAA Rīgas Latgales nodaļa sākotnēji sniedza viedokli, ka pieteicējs var pretendēt uz pensiju, un pēc VSAA darbinieku ieteikuma pieteicējs vērsās tiesā juridiskā fakta konstatēšanai par /pers. E/ aprūpi. Vēlāk tika pieņemts negatīvs lēmums, ignorējot pierādījumus par to, ka faktiski /pers. E/ aprūpe tika veikta.

[3] Tiesā saņemti VSAA paskaidrojumi, kuros atbildētāja pieteikumu neatzīst, norādot, ka VSAA nav tiesiska pamata pieteicējam piešķirt vecuma pensiju ar atvieglotiem noteikumiem. Paskaidrojumā norādīti turpmāk minētie argumenti.

[3.1] Lai pieteicējam rastos tiesības uz vecuma pensiju saskaņā ar likuma „Par valsts pensijām" 11.panta ceturto daļu, ir jāizpildās arī nosacījumam, ka viņš laika periodā līdz bērns sasniedzis 18 gadu vecumu, ne mazāk kā astoņus gadus ir aprūpējis piecus vai vairākus bērnus kā vecāks vai aizbildnis. /pers. E/ vecākiem nav atņemtas audzināšanas tiesības vai pārtraukta vecāku vara, tādēļ pieteicējs nevar būt iecelts par aizbildni /pers. E/ un viņa rīcība nevar būt dokuments, t.i., bāriņtiesas lēmums par aizbildniecības nodibināšanu, kas apliecinātu pieteicējam noteiktās aprūpes tiesības uz /pers. E/. Līdz ar to nav izpildījies nosacījums, ka pieteicējs laika periodā līdz bērns sasniedzis 18 gadu vecumu, ne mazāk kā astoņus gadus ir aprūpējis piecus vai vairāk bērnus kā vecāks vai aizbildnis.

[3.2] VSAA norāda, ka nav pamata konstatēt faktu, ka pieteicējs nodrošina /pers. E/ aprūpi, jo /pers. E/ tēvs /pers. F/ kā vecāks aprūpē savu meitu /pers. E/ (kā to norāda arī pieteicējs - maksā uzturlīdzekļus un tiekas ar bērnu vienu līdz trīs reizes mēnesī). Līdz ar to likumsakarīgi, ka pieteicējam nav nodibināta aizbildniecība un viņš nav iecelts par /pers. E/ aizbildni, kas ir obligāts nosacījums, lai rastos tiesības uz pensiju saskaņā ar likuma „Par valsts pensijām" 11.panta ceturto daļu. /pers. F/ nākotnē, pieprasot pensiju, /pers. E/ tiks uzskaitīta kā bērns, ko /pers. F/ kā vecāks aprūpējis vismaz astoņus gadus līdz 18 gadu vecumam. Pieteicēja iesniegtajai informācijai par veiktajiem maksājumiem par /pers. E/ mācībām, pirmskolu un dziedāšanas nodarbībām nav nozīmes. Pretējā gadījumā, ja pēc šiem maksājumiem vērtētu pieteicēja aprūpē esošos apgādājamos, tad pēc maksājumiem laikā no 2005.gada līdz 2008.gadam /pers. E/ būtu vienīgā apgādība esošā persona, jo šajos maksājumos neviens no pieteicēja četriem bērniem nav norādīts. VSAA neapšauba, ka pieteicējs ir piedalījies /pers. E/ aprūpē, taču arī /pers. F/ ir aprūpējis savu meitu un likumdošanas aktos ir norādīts, ka tiesības uz vecuma pensiju piecus gadus pirms šā panta pirmajā daļā noteiktā vecuma sasniegšanas, ir bērna vecākam vai aizbildnim, kurš laika periodā līdz bērns sasniedzis 18 gadu vecumu, ne mazāk kā astoņus gadus ir aprūpējis piecus vai vairāk bērnus.

[4] Tiesas sēdē pieteicēja pārstāve pieteikumu uzturēja, pamatojoties uz pieteikumā minētajiem argumentiem.
Atbildētāja pārstāve pieteikumu neatzina, pamatojoties uz Lēmumā un paskaidrojumā norādīto.

Motīvu daļa

[5] Izvērtējusi lietas materiālus un uzklausījusi procesa dalībniekus, tiesa secina, ka pieteikums ir noraidāms.

[6] Kā ir atzīts Augstākās tiesas praksē, lai uzdotu iestādei izdot labvēlīgu administratīvo aktu, tiesai ir jāpārbauda, vai tiesību normas piešķir personai tiesības no attiecīgā publisko tiesību subjekta prasīt to labumu, kuru persona ietvērusi savā prasījumā par labvēlīga administratīvā akta izdošanu. Ja piemērojamā tiesību norma nosaka noteiktus tiesiskus un faktiskus apstākļus attiecīgā labuma saņemšanai, tiesai jāpārbauda, vai konkrētajā gadījumā attiecīgie apstākļi ir iestājušies *(sk. Augstākās tiesas 2007.gada 12.aprīļa sprieduma lietā Nr.SKA-118/2007 10.punktu)*, proti, jāpārbauda, vai pastāv labvēlīga administratīvā akta izdošanas priekšnoteikumi.

Gadījumā, kad tiek izlemts jautājums par tāda administratīvā akta izdošanu, kas saistīts ar sociālo palīdzību, ir jāvērtē tās tiesību normas, kas bija spēkā laikā, kad persona attiecīgo palīdzību lūdza *(sk., piemēram, Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2011. gada 20. maija sprieduma lietā Nr.SKA-102/2011 5. punktu un 2009. gada 4. jūnija sprieduma lietā Nr.SKA-5 379 8. punktu).*

Tas nozīmē, ka tiesai jāpiemēro tās tiesību normas, kas bija spēkā brīdī, kad pieteicējs vērsās VSAA ar iesniegumu vecuma pensijas piešķiršanai – 2015.gada 15.jūnijā.

[7] Likuma „Par valsts pensijām" 11.panta ceturtā daļa noteic, ka tiesības uz vecuma pensiju piecus gadus pirms šā panta pirmajā daļā noteiktā

vecuma sasniegšanas, ja apdrošināšanas stāžs nav mazāks par 25 gadiem, ir bērna vecākam vai aizbildnim, kurš laika periodā, līdz bērns sasniedzis 18 gadu vecumu, ne mazāk kā astoņus gadus ir aprūpējis piecus vai vairāk bērnus vai bērnu, kurš normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā vismaz astoņus gadus ir bijis atzīts par bērnu ar invaliditāti. Šādu tiesību nav personai, kurai atņemtas aprūpes vai aizgādības tiesības vai kura atcelta no aizbildņa pienākumu pildīšanas nekārtīgas šo pienākumu izpildīšanas dēļ.

Tādejādi bērna vecāks vai aizbildnis, kurš laika periodā, līdz bērns sasniedzis 18 gadu vecumu, ne mazāk kā astoņus gadus ir aprūpējis piecus vai vairāk bērnus, ir tiesīgs priekšlaicīgi pensionēties, ja apdrošināšanas stāžs nav mazāks par 25 gadiem.

Pieteicēja apdrošināšanas stāžs nav mazāks par 25 gadiem, un viņš līdz 18 gadu vecumam ir aprūpējis četrus savus bērnus. Pieteicēja ieskatā viņam ir tiesības saņemt vecuma pensiju priekšlaicīgi, jo viņš astoņus gadus ir aprūpējis arī sievas meitu /pers. E/.

[8] Saskaņā ar Civillikuma 216. un 217.pantu personas, kam vajadzīga aizsardzība, kā arī mantu, kas palikusi bez pārvaldītāja, uztic aizbildņu vai aizgādņu gādībai, kuriem minētās personas un manta jāpārstāv.

Aizbildnību nodibina pār nepilngadīgajiem.

Atbilstoši Civillikuma 223.pantam tēvs un māte uz aizgādības tiesību pamata ir sava nepilngadīgā bērna dabiskie aizbildņi.

Civillikuma 224.panta pirmā daļa noteic, ka vecāki, kuri zaudējuši aizgādības tiesības, nevar būt arī bērna aizbildņi. Ja pēc tiesas sprieduma vai kāda cita no pašu gribas neatkarīga iemesla dēļ abi vecāki zaudē aizgādības tiesības, bērnam nodibināma aizbildnība, bet, ja tās zaudē tikai viens vecāks, aizbildnība nodibināma gadījumos, kad tas nepieciešams bērna interesēs. Saskaņā ar Civillikuma 239.pantu aizbildņus ieceļ ar bāriņtiesas lēmumu.

Lietā nav strīda, ka /pers. E/ ir dabiskie aizbildņi – māte /pers. D/ un tēvs /pers. F/ *(lietas 29.lapa),* kuri aizgādības tiesības nav zaudējuši. Lietā nav arī strīda, ka pieteicējs ar bāriņtiesas lēmumu nav iecelts par /pers. E/ aizbildni.

Pieteicējs uzskata, ka, piemērojot Administratīvā procesa likuma 17.pantā noteiktās interpretācijas metodes un pareizi iztulkojot likuma „Par valsts pensijām" 11.panta ceturto daļu, viņam ir tiesības saņemt vecuma pensiju priekšlaikus.

[9] Likuma „Par valsts pensijām" 11.panta ceturtās daļas interpretāciju jau ir veikusi Augstākā tiesa 2013.gada 7.maija spriedumā lietā SKA-307/2013, norādot, ka līdz 1996.gadam likuma „Par valsts pensijām" 10.panta pirmā daļa noteica, ka sievietēm, kurām ir pieci un vairāk bērni, kā arī mātēm, kuru bērni ir invalīdi kopš bērnības, ir tiesības uz vecuma pensiju, sasniedzot 50 gadu vecumu, ja viņu darba stāžs nav mazāks par 20 gadiem un ja viņas bērnus ir izaudzinājušas līdz 8 gadu vecumam. Minētais noteikums tika pārņemts no PSRS pensiju kārtības, ievērojot, ka padomju laikā skolas vecuma bērni (tas ir 7–8 gadus veci bērni), kuri bija ar invaliditāti – fizisku, garīgu, intelektuālu – tika sūtīti uz speciālām ārstu komisijām un ievietoti dažādās speciālajās iestādēs – vājdzirdīgo skolā, vājredzīgo skolā, internātpalīgskolā, speciālā skolā bērniem ar fizisku invaliditāti, skolā bērniem ar sirds slimībām, astmatiķiem u.c.

Tālāk šāds regulējums tika pārņemts likuma „Par valsts pensijām" 11.panta ceturtajā daļā (sk. likuma pārejas noteikumu 10.punktu). Tā noteica, ka personai, kuras apdrošināšanas stāžs nav mazāks par 30 gadiem un kura ir aprūpējusi piecus vai vairāk bērnus vai bērnu invalīdu, ir tiesības pieprasīt vecuma pensiju piecus gadus pirms šā panta pirmajā daļā noteiktā vecuma sasniegšanas. Šādā gadījumā visiem bērniem jābūt sasniegušiem vismaz astoņu gadu vecumu.

2008.gada 11.jūnijā Saeimas Sociālo un darba lietu komisija iesniedza likumprojektu, kurā piedāvāja redakcionāli precizēt, ka mātei un tēvam, kuru apdrošināšanas stāžs nav mazāks par 30 gadiem un kuri aprūpējuši līdz astoņu gadu vecuma sasniegšanai piecus vai vairāk bērnus vai bērnu invalīdu, ir tiesības pieprasīt vecuma pensiju piecus gadus pirms šā panta pirmajā daļā noteiktā vecuma sasniegšanas. Šāds priekšlikums arī tika pieņemts likuma formā.

Ar 2012.gada 14.jūnija likumu likuma „Par valsts pensijām" 11.panta ceturtā daļa ir grozīta un paredz, ka tiesības uz vecuma pensiju piecus gadus pirms šā panta pirmajā daļā noteiktā vecuma sasniegšanas, ja apdrošināšanas stāžs nav mazāks par 25 gadiem, ir bērna vecākam vai aizbildnim, kurš laika periodā, līdz bērns sasniedzis 18 gadu vecumu, ne mazāk kā astoņus gadus ir aprūpējis piecus vai vairāk bērnus vai bērnu, kurš normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā vismaz astoņus gadus ir bijis atzīts par bērnu ar invaliditāti.

Grozījumu anotācijas 4.11.apakšpunktā norādīts, ka „*juridiskās skaidrības nodrošināšanai likumprojekts paredz precizēt likuma 11.panta ceturto daļu, precīzāk nosakot peronu loku, kurām ir tiesības pieprasīt vecuma pensiju no agrāka vecuma (t.i., bērna vecākiem vai aizbildnim), kā arī nosakot minimālo bērnu aprūpes laiku, proti, iepriekš minētajai personai vismaz 8 gadus līdz bērna 18 gadu vecuma sasniegšanai ir jābūt aprūpējušai 5 vai vairāk bērnus vai bērnu, kurš normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā šajā laikā vismaz 8 gadus ir bijis atzīts par bērnu ar invaliditāti)*" (*sk. 11.Saeimas likumprojektu Nr.237/Lp11 un Augstākās tiesas 2013.gada 7.maija sprieduma lietā SKA-307/2013 8.punktu).*

[7] Tiesas ieskatā likuma „Par valsts pensijām" 11.panta ceturtajā daļā priekšlaicīgas pensionēšanās nosacījums „būt vecākam vai aizbildnim" ir noteikts skaidri, un, piemērojot pieteicēja norādītās interpretācijas metodes, pie cita rezultāta nonākt nevar.

Nav pamatota pieteicēja norāde, ka ir pietiekami, ja persona ir tikai viena bērna vecāks. Norma noteic, ka laika periodā, kad bērns ir aprūpēts vismaz 8 gadus līdz bērna 18 gadu vecuma sasniegšanai, vecākam vai aizbildnim ir jābūt aprūpējušam 5 vai vairāk bērnus.

Ar 2012.gada 14.jūnija grozījumiem likumā „Par valsts pensijām" likumdevējs ir precizējis un konkretizējis to cilvēku loku, kam ir tiesības uz vecuma pensiju priekšlaikus, proti, bērna vecākam (mātei vai tēvam) vai aizbildnim. Tātad ir noteikts konkrēts personas statuss – vecāks vai aizbildnis.

Savukārt bērna aprūpe atbilstoši Civillikuma 177.pantam ietilpst vecāku aizgādībā un tā ietver bērna uzturēšanu, proti, ēdiena, apģērba, mājokļa un veselības aprūpes nodrošināšanu, bērna kopšanu un viņa izglītošanu un audzināšanu.

Tā kā pieteicējs nav ne /pers. E/ vecāks, ne aizbildnis, neizpildās likuma „Par valsts pensijām" 11.panta ceturtās daļas nosacījums, kas ļautu saņemt vecuma pensiju priekšlaikus.

Atbilstoši Augstākās tiesas atziņām, tiesas pienākums argumentēt tās nolēmumu nav saprotams kā prasība detalizēti atbildēt uz jebkuru argumentu. Tiesnešiem ir jāuzklausa argumenti, bet viņiem ir atļauts izvērtēt tos argumentus, kurus uzskata par nozīmīgiem no tiesību viedokļa (*sk., piemēram, 2010.gada 11.marta sprieduma lietā Nr.SKA-66/2010 14.punktu; 2012.gada 24.februāra sprieduma lietā Nr.SKA-64/2012 12.punktu).*

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251. un 289.-291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

noraidīt /pers. A/ pieteikumu par pienākuma uzlikšanu Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai izdot labvēlīgu administratīvo aktu, ar kuru

/pers. A/ tiktu piešķirta vecuma pensija ar atvieglotiem noteikumiem kā personai, kura aprūpējusi piecus un vairāk bērnus.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā mēneša laikā no tā sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese R.Migla